

Освітнянське джерело

Офіційне видання
Департаменту освіти Вінницької міської ради
та комунальної установи
«Міський методичний кабінет»
№4 квітень 2018 року

Вітаємо переможців та лауреатів Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2018»!

Денисюк Інна Сергіївна,
вчитель фізичної культури
КЗ «НВК: ЗШ І-ІІІ ст.- гімназія №23 ВМР»,
лауреат в номінації «Фізична культура»

Десятник Тетяна Олександрівна,
вчитель німецької мови
КЗ «НВК: ЗШ І-ІІ ст. – ліцей № 7 ВМР»,
ІІ місце в номінації «Німецька мова»

*Хай окрилюють успіхи й буде позитивним досвід! Хай ваші професійність,
оптимізм, наполегливість, цілеспрямованість допомагають знаходити
однодумців. Хай стежиною, що прокладаєте Ви, ідуть ваші учні! Хай кожен
день буде добрим!*

Радіємо за Вас! Пишаємося Вами!

В номері:

А.А. Півторак «Про перебіг Дев'ятої Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти - 2018» та сьомої міжнародної виставки освіти за кордоном «World Edu»! » Події.....	2
Л.П. Майданюк «Тварини». Панорама творчих уроків.....	5
О.А. Острадчук «Покритонасінні». Панорама творчих уроків	9
В.М. Федорчук «Подорож країнами Фонетики, Орфоепії, Графіки й Орфографії». Панорама творчих уроків	20
В.В. Добрянська «Народна творчість з бабусиної скрині». Гурткова робота.....	24
Т.І. Мазай «Одяг, шкідливий для здоров'я». Виховна робота.....	28
Т.М. Дрозд Вільна трибуна, або декілька слів про ораторське мистецтво ..	34

Про перебіг Дев'ятої Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти - 2018» та сьомої міжнародної виставки освіти за кордоном «World Edu»!

15-17 березня 2018 року відбулася Дев'ята міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти» та Сьома міжнародна виставка освіти за кордоном «World Edu» в Київському Палаці дітей та юнацтва. Розпорядженням Кабінету Міністрів України виставці «Сучасні заклади освіти» з 2010 року офіційно надано статус міжнародної та включено до переліку міжнародних виставок, що проводяться в Україні.

Організувала та провела виставку Компанія «Виставковий Світ» за підтримки та участі Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України.

Привітання учасникам, організаторам і гостям надіслали Голова Верховної Ради України Андрій Парубій, Президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень, виконуючий обов'язки директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Олег Спірін, народний депутат України Віталій Курило.

В урочистому відкритті взяли участь і привітали учасників і гостей виставки Президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень, виконуючий обов'язки директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Олег Спірін, директор Компанії «Виставковий Світ» Світлана Рудько та виконавчий директор освітянських заходів Компанії «Виставковий Світ» Віталій Сокол.

Цьогоріч у роботі виставки взяли участь 758 учасників із 25 регіонів України та 12 країн світу: Словаччини, Чехії, Німеччини, Іспанії, Канади, США, Болгарії, Польщі, Молдови, Грузії, Латвії, Китаю. Зокрема,

96 – закладів вищої, фахової передвищої та післядипломної освіти, наукових установ;

17 – закордонних закладів освіти та міжнародних освітніх агенцій;

452 – заклади загальної середньої освіти, дошкільної та позашкільної освіти, обласні та міські органи управління освітою;

166 – закладів професійної (професійно-технічної) освіти, навчально-методичних (науково-методичних) центрів (кабінетів);

27 – виробників і постачальників засобів навчання, проектів, сучасних програм і рішень для сфери освіти та науки, видавництв, освітніх порталів.

Представники 96 закладів вищої, фахової передвищої та післядипломної освіти, наукових установ України презентували актуальні напрями та основні тенденції сучасних педагогічних технологій, які сприяють підвищенню якості освіти, розвитку міжнародної співпраці, пошуку нових можливостей для розвитку науково-освітнього потенціалу, організації навчання іноземних студентів і фактори, що впливають на ефективність їх підготовки, конструктивної взаємодії органів державної влади та управління, закладів післядипломної освіти з ОТГ у створенні системи якісної освіти, підручники, посібники, наукові видання, науково-методичні розробки, що вийшли друком у 2016–2017 рр.

На експозиціях і під час тематичних заходів представники 452 закладів загальної середньої освіти, дошкільної та позашкільної освіти, обласних і міських органів управління освітою презентували та обговорювали питання організації та

функціонування інклюзивно-ресурсних центрів і створення умов для безперервного фахового зростання спеціалістів ІРЦ, готовності педагогів до реалізації завдань Концепції «Нова українська школа» та основні напрямки реалізації Концепції на засадах використання електронних освітніх ресурсів, впровадження та поширення методики компетентнісного навчання та нових освітніх технологій, застосування інноваційних технологій STEM-навчання в аспекті розвитку здібностей учнів.

Для учасників виставки були проведені рейтинговий виставковий конкурс і конкурс із 9 тематичних номінацій. На конкурси подано 652 роботи. Експертну оцінку якості робіт проводили науковці та фахівці Національної академії педагогічних наук України, Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти». Переможці конкурсів із тематичних номінацій нагороджені золотими, срібними та бронзовими медалями.

Упродовж трьох днів виставку відвідало понад 14 тисяч осіб. Виставка стала ведучим майданчиком, на якому продемонстровані здобутки, просуваються нові форми та технології науково-освітньої діяльності, обговорюються актуальні питання якісного реформування освіти, використання міжнародного досвіду інноваційної діяльності, впровадження сучасних інформаційних освітніх технологій, інтерактивних методів навчання та електронних ресурсів, налагоджується плідна співпраця. Виставка стала своєрідним навігатором для учнів, майбутніх абітурієнтів, студентів і їх батьків у потоці різноманітної кількості пропозицій щодо навчання в Україні та за кордоном.

Міжнародна освітня виставка - найбільший представницький форум нашої країни, який презентував досягнення та досвід у реформуванні всіх рівнів освіти, розширенні міжнародної співпраці для подальшої інтеграції в освітній і науковий простір, засоби навчання, програми та рішення для підвищення ефективності освітнього процесу. Це ефективний дискусійний і навчальний майданчик як для науково-педагогічної спільноти, фахівців ІТ компаній, органів влади та управління, так і для підростаючого покоління – школярів, абітурієнтів і студентів.

За рішенням оргкомітету Дев'ятої Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти - 2018» переможцями в різних номінаціях визначено та нагороджено такі заклади м. Вінниці:

Золотою медаллю:

- Комунальний заклад «Гуманітарна гімназія №1 ім. М.І.Пирогова Вінницької міської ради»;
- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа І ступеня № 5 Вінницької міської ради»
- Комунальний заклад «Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – гімназія № 6 Вінницької міської ради»;
- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №8 Вінницької міської ради»;
- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №12 Вінницької міської ради»;
- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 14 Вінницької міської ради»;
- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 22 Вінницької міської ради»;

- Комунальний заклад «Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія № 23 Вінницької міської ради»;
- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа I-III ступенів № 26 Вінницької міської ради»;
- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа I-III ступенів № 26 Вінницької міської ради»;
- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа I-III ступенів № 35 Вінницької міської ради»;
- Дошкільний навчальний заклад №11;
- Дошкільний навчальний заклад №72;

Срібною медаллю:

- Комунальний заклад «Загальноосвітня школа I-III ступенів № 20 Вінницької міської ради»;
- Дошкільний навчальний заклад №7;

Методист з навчальних дисциплін Півторак А.А.

Тварини

*Конспект інтегрованого уроку природознавства,
образотворчого мистецтва та літературного читання в 3 класі.*

Майданюк Лариса Павлівна,

*вчитель початкових класів комунального закладу
«Загальноосвітня школа I-III ступенів №14 Вінницької міської
ради», спеціаліст першої кваліфікаційної категорії,*

Мета:

навчальна: узагальнити і систематизувати знання учнів про групи тварин, вчити малювати тварин.

розвиваюча: розвивати вміння порівнювати тварини, встановлювати взаємозв'язки з неживою природою; розвивати спостережливість, вміння аналізувати, робити висновки; логічно мислити;

виховна: виховувати шанобливе ставлення до тварин.

Обладнання: зображення тварин, недомальовані малюнки тварин, пластилін, аркуші паперу.

Тип уроку: узагальнення знань.

Хід уроку

I. Організаційний та емоційний настрій учнів на урок.

II. Мотивація навчальної діяльності.

1. Гра «Дешифрувальник» (рис.2.11).

Літери на нашому мобільному телефоні розташовані під цифрами на кнопках. Кожній цифрі відповідає кілька літер. Щоб відгадати зашифроване слово, треба вибрати тільки одну літеру. Отже, будьте уважними, номер: 7117343.

1	2	3	4	5
АБВ	ГДЕ	ЄЖЗИ	ІЙ	КЛМ
6	7	8	9	0
НОП	РСТ	УФХ	ЦЧШЩ	ЬЮЯ

Рис. 2.11. Зашифроване слово

III. Оголошення теми уроку. Сьогодні ми узагальнимо здобуті знання по темі тварини.

Живої природи світ таємничий
Ми на уроці сьогодні відкриємо.
Навчимось його красу не руйнувати,
А примножувати, любити й оберігати.

IV. Основна частина уроку.

1. Технологія «Мікрофон».

- Природа буває живою і....
- Ознаки живих організмів...
- Тваринам для життя потрібно...
- Тварини розподіляються на..
- Плазуни-це...
- Земноводні-це..
- Риби-це..
- Комахи-це...
- Звірі-це..
- Птахи-це...
- Які способи живлення тварин існують?

2. Вправа «Знайди зайве слово».

Поясни, чому воно зайве.

Собака, білка, корова, кріль, кіт.

Щука, карась, ведмідь, ляц.

3. Робота в творчих групах.

Методом «Пресу» довести або спростувати твердження.

Метод «Прес»:

Я вважаю...

Тому, що...

Отже...

1 група. Довести або заперечити твердження: *Короп-це комаха, бо....*

2 група. Довести або заперечити твердження: *Муха-плазун, бо....*

3 група. Довести або заперечити твердження: *Лось-це звір,бо ....*

4. Вправа «Відгадай спосіб живлення тварин».

(Вчитель показує малюнки різних тварин, діти називають спосіб живлення даних тварин)

Фізкультхвилинка.

5. Виправ помилку в ланцюзі живлення:

Миша → пшениця → гадюка → орел.

Вовк → гілка верби → козуля.

6. Технологія «Акваріум». (Група дітей з 5 учнів сідає в центрі класу, утворивши коло. Вголос командир читає завдання. Команда обговорює ситуацію, застосовуючи метод дискусії, доходить спільного рішення. Решта учнів класу слухають, не втручаючись у перебіг обговорення, спостерігають, чи дотримуються учасники дискусії правил її проведення. Дискусія триває 3-5 хвилин. Коли завершиться відведений для дискусії час, група повертається на свої місця, а вчитель ставить класу запитання:

- Чи погоджуєтесь ви з думкою групи?
- Чи була ця думка достатньо доведеною?
- Який із аргументів ви вважаєте найбільш переконливим?)

Група вирішує проблему: *Що б трапилось, якби не стало комах?*

7. Гра «Гармошка». (На листку написати назву певної тварини, зігнути листок і передати наступній парті. Завдання для трьох рядів. Перемагає той ряд, який швидко і правильно виконає завдання)

1 ряд-звірі.

2 ряд-риби.

3 ряд-птахи.

8. Парна робота в рядах.

«Художники»(На кожній парті недомальований малюнок певної тварини, слід впізнати тварину, домалювати і розфарбувати її)

«Скульптори»(Пари з пластиліну ліплять тварин)

«Фантазери» (Пари придумують загадки, ребуси, вірші про різних тварин)

V. Підсумок уроку.

1.Конкурс– «Віршів». (Діти розповідають вірші про тварин).

2. Хвилинка - цікавинка.

Задача - казка

На лісовій галявині галасували синиці.

– Зима холодною буде!

– Ні, вона буде теплою!

– Ягід все одно дуже мало! Потім 5 синиць затихло.

– Чому ви мовчите? - запитало 5 синиць, що продовжували галасувати.

– Що з того, що ми галасуємо?

– Якою б зима не була, а їжу все одно прийдеться шукати.

Через кілька хвилин на галявині з явилось ще 5 синиць і знову почався галас.

– Скільки ж синиць на галявині ? - подумала білочка. Який галас стоїть! ($5 \cdot 3 = 15$)

Покритонасінні

конспект уроку з біології

Острадчук Оксана Анатоліївна,
вчитель біології комунального закладу «Гуманітарна
гімназія №1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради»,
вчитель вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-
методист

Мета: ознайомити учнів із загальною характеристикою покритонасінних рослин, сформулювати знання про основні ознаки покритонасінних; розглянути загальні ознаки класів Однодольні і Дводольні; удосконалювати вміння учнів порівнювати та робити узагальнюючі висновки; розвивати логічне мислення, пам'ять та естетичні смаки; сприяти розвитку національних та природоохоронних компетенцій учнів, розвивати навички проектної діяльності.

Очікувані результати: учні називають середовища існування покритонасінних, місце утворення в них насіння; наводять приклади покритонасінних рослин, використання їх людиною; описують будову тіла та розмноження покритонасінних, розпізнають їх; уміють визначати, до якої групи належить рослина, за ознаками її будови.

Обладнання та матеріали: мультимедійна презентація, гербарії та живі квіткові рослини, роздатковий матеріал.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Хід уроку.

I.. Організаційний момент

Привітання учнів, перевірка їх готовності до уроку.

Діти! Подивіться у вікно. На дворі весна. Ми чекали на весну всю довгу зиму, чекали та сподівались на тепло, на радість, на щастя. Весною пробуджується природа, повертаються птахи, розпускаються квіти, сіяє життя. Я бажаю, щоб і у всіх ваших домівках засяяв вогник тепла, любові, радості. А на нашому уроці нехай палає вогник творчості, порозуміння та бажання здобувати нові знання.

II. Мотивація навчальної діяльності

Христофор Колумб, вперше потрапивши в тропічний ліс Нового Світу був в захваті від багатства й різноманітності побачених рослин: «...Дерева прекрасні й зелені, відмінні від наших, кожне зі своїми квітами й фруктами...»

Рослинний покрив України не менш різноманітний.

- Презентація міні – проекту про народну художницю Катерину Білокур:

Поле, квітучий гай - такими їх бачила народна художниця Катерина Білокур, яка народилася в 1900 році. Родина жила вбого, і Катрю не посилали до школи. Дівчинці подарували буквар і за ним вона сама навчилася грамоти. Вона гарно вишивала, шила, а одного разу їй захотілося щось намалювати. Затуркані, темні батьки не розуміли нестримного потягу дочки до «того святого малярства». Її чекала важка робота селянки, під час якої дуже важко було вирвати хоча б хвилинку для малювання.

Чарівна природа рідного села Богданівки, що на Київщині, розмай дерев, квітів, зелених трав став для Катерини Білокур академією мистецтв. Майстриня дуже

любила природу, безмірно закохана у квіти, а їх тут безліч. Тягнуться до сонця рожеві мальви. По березовій гілці поплелася в'юнка берізка. Чарують око білосніжні ромашки й оранжеві лілії, рожево–червоні тюльпани й настурція з вишневими прожилками на пелюстках. Милуючись кожною квіточкою, листочком, травинкою, гілкою та стовбуром дерева, кольоровою гамою сутінків і світань, художниця навчається у природи поєднувати кольори та їхні відтінки.

Картини чарують гармонією кольорів і форм, захоплюють красою й майстерністю. Яких тільки квітів тут немає! Їх не перелічити! Але всі вони з нашої землі, всі вони квітнуть під нашими вікнами.

Усі ці рослини належать до Квіткових. Серед них є і рослини - символи України.

- **Презентація проекту «Рослини – символи України».**

- **Запитання до класу:**

- Що спільного є між цими рослинами?
(Вони мають квітку, на місці якої після запилення та запліднення з'являється плід з насінням. Саме тому їх називають Квіткові , або Покритонасінні).

Головною особливістю квіткових рослин – наявність квітки, плодів та насіння. Насіння формується із насінних зачатків, захищених стінками, які перетворюються на оплодень. Тому Квіткові рослини називають ще і Покритонасінними, які є найпоширенішою групою сучасних рослин.

На сьогоднішньому уроці ми розглянемо головні ознаки відділу Покритонасінних та їх поділ на класи.

III. Повідомлення теми та мети уроку. Вивчення нового матеріалу

Покритонасінні з'явилися в юрському періоді мезозойської ери, витіснили папоротеподібні, голонасінні та стали панівною групою серед усіх рослин. Із 500 тисяч видів рослин, що є на Землі, квіткових відомо понад 250 тисяч видів. Вони ростуть на всіх континентах., у всіх кліматичних зонах, у різних екологічних умовах. Покритонасінні часто трапляються в долинах річок і чистих озерах, у меншій кількості - у солоних озерах і морях.

До того ж їм властиві різноманітні форм і способи зростання. Звичайна ряска, що покриває поверхню ставка, є крихтним зеленим пагоном з простим корінцем, вертикально зануреним у воду, і з дуже нечіткими листками та частинами стебла.

Могутнє лісове дерево сторіччями розвивало свою складну систему стовбурів і гілок, покритих численними гілочками й листочками, а під землею відповідну площу займає могутня, добре розвинена коренева система.

Між цими двома крайнощами — нескінченні градації: водні й наземні, трави, дерева і кущі, однорічні та багаторічні — набагато більша різноманітність, ніж серед голонасінних.

Постановка проблемного питання

— **Що сприяє пануванню на Землі покритонасінних рослин?**

На це питання ви дасте відповідь у кінці уроку.

А зараз, давайте, спробуємо з'ясувати:

Актуалізація опорних знань

- Яке запліднення характерне для квіткових рослин?
- Внаслідок якого процесу утворюється зародок ?
- Що сприяє поширенню квіткових рослин?

Згадаємо класифікацію квіткових рослин.

Вид – рід – родина - порядок - клас - відділ – царство

Повторимо:

- Які рослини називають дводольними, а які однодольними?
- Який тип кореневої системи характерний для дводольних, а який для однодольних рослин?
- Який тип жилкування характерний для однодольних, а який для дводольних рослин?

1. Загальна характеристика покритонасінних

Відділ покритонасінних, або квіткових, рослин найчисленніший в царстві Рослини поділяється на два класи — **однодольні** та **дводольні**.

Рослини, що належать до того чи іншого класу, відрізняються за такими ознаками:

- за числом сім'ядоль зародка;
- за жилкуванням листя;
- за характером кореневої системи молодих, що вирости з насіння, рослин;
- за будовою стебел і квіток.

	Сім'я	Зародок насіння	Тип кореневої системи	Жилкування Край листової пластинки	Квітка	Провідна система
Дводольні						
Однодольні						

Ознаки рослин Класу Дводольних :

- дві сім'ядолі в зародку;
- сітчасте жилкування листя;
- стрижнева коренева система;
- провідні пучки в стеблі розташовані по колу;
- кількість частин квітки кратна чотирьом або п'яти.

Ознаки рослин Класу Однодольних:

- одну сім'ядолю в зародку;
- листя з паралельним або дуговим жилкуванням;
- мичкувата коренева система;
- провідні пучки у стеблі розташовані «безладно»;
- кількість частин квітки кратна трьом.

Виключення, подорожник.

Запитання до учнів:

— Що є основною ознакою, на якій ґрунтується такий поділ? (*Кількість видозмінених зародкових листків — сім'ядоль.*)

Отже, за будовою насінини ми можемо визначити, до якого класу покритонасінних належить та чи інша квіткова рослина. Але, крім кількості сім'ядоль, представникам класу Дводольні та Однодольні притаманні й інші відмінності.

Завдання для учнів:

— Розглядаючи гербарні зразки дводольних і однодольних рослин, визначте їхні ознаки відмінності за таким планом:

1. Тип кореневої системи.
2. Характеристика листка: тип жилкування; простий чи складний; черешковий чи сидячий; цілісний чи розсічений;
3. Життєві форми рослин.

2. Характеристика родин класів Дводольних та Однодольних

А тепер, познайомимось з основними родинami класу Дводольних та класу Однодольних.

Інтерактивна вправа.

Щоб з'ясувати, які родини рослин відносяться до класів Однодольні та Дводольні учні виконують самотійну роботу з підручником та записують схему «Класифікація рослин» у зошити. Учитель корегує роботу учнів

Класифікація покритонасінних

Родина:Злакові

Родина:Лілійні

Родина:Цибулеві

↑

Клас: Однодольні

↑

Відділ :Покритонасінні, або Квіткові

↓

Клас: Дводольні

↓

Родина:Капустяні

Родина:Розові

Родина:Бобові

Родина:Пасльонові.

Родина:Айстрові

Робота в групах

Учні, розбиті на вісім груп, опрацьовують роздатковий матеріал та створюють паспорт родини по плану:

Паспорт родини:

- кількість видів
- життєві форми рослин
- листки
- суцвіття
- квітка
- плід
- представники

Клас Дводольні:

- родина Капустяні;
- родина Бобові;

- родина Пасльонові;
- родина Айстрові

Паспорт родини Капустяні

Видів: 3000

Життєві форми: трави, зрідка напівкущі, або кущі в тропіках

Листки: прості

Суцвіття: китиця

Квітка: Ч4П4Т2Ь4М1

Плід : стручок, або стручечок

Представники: капуста, редька, редиска, гірчиця, суріпиця, талабан, грицики

Паспорт родини Розові Бобові

Видів : 18000

Життєві форми: дерева, кущі.трави

Листки: трійчасті (конюшина), пальчастоскладні (люпин), парноперистоскладні (горох), непарноперистоскладні (біла акація)

Суцвіття: китиця, головка

Квітка: Ч(5)П(2)Ь2Ь1Т(9)Ь1М1

Плід:біб

Представники: горох, квасоля, боби, біла акація, мімоза, солодка, буркун, конюшина, люцерна

Утворюють бактеріоризу

Паспорт родини Розові

Видів: 3000

Життєві форми: трави, кущі, дерева

Листки: прості (вишня) та складні: трійчасті (полуниця), непарноперистоскладні (горобина)

Суцвіття: китиця(черемха), щиток(яблуня), зонтик (вишня)

Квітка: Ч5П5ТЬМ1Ь

Плід : яблуко, кістянка, складна кістянка, суниччина

Представники: вишня, слива, черешня, малина, горобина, глід, черемха

Паспорт родина Пасльонові

Видів: 2500

Життєві форми: трави, зрідка напівкущі, або кущі в тропіках

Листки: прості розсічені

Суцвіття: китиця

Квітка: Ч(5)П(5)Т(5))М1

Плід : ягода, або коробочка

Представники: помідор, баклажан, перець, блекота, дурман, беладона

Виділяють алкалоїди

Паспорт родини Розові

Видів: 25000

Життєві форми: трави, інколи кущі, рідко дерева

Листки: прості

Суцвіття: кошик

Квітка: Ч-П(5)Т(5)М1

Квіти – язичкові, несправжньоаязичкові, лійчасті, трубчасті

Плід : сім'янка

Представники: соняшник, кульбаба, лопух, топінамбур, айстра, будяк

Клас Однодольні:

- родина Злакові;
- родина Лілійні;
- родина Цибулеві

Паспорт родини Злакові

Видів: 11000

Життєві форми: трави, дерева (бамбук.)

Листки: прості

Суцвіття: складний колос, волоть (чоловіче суцвіття кукурудзи), початок(жіноче суцвіття кукурудзи)

Квітка: О2Т3М1

Плід : зернівка

Представники: пшениця, рис, жито, овес, ячмінь, кукурудза, бамбук, тонконіг, пирій

Паспорт родини Лілійні

Видів: 470

Життєві форми: трави

Листки: прості

Суцвіття: китиця, зонтик

Квітка: ОЗЬЗТЗЬЗМ1

Плід : ягода, або коробочка

Представники: лілія, тюльпан, зірочки, нарцис

Паспорт родини Цибулеві

Видів: 750

Життєві форми: трави

Листки: прості

Суцвіття: зонтик

Квітка: О6Т6М1

Плід : коробочка

Представники: цибуля, часник

Учні презентують випереджувальні завдання

Зупинка «Живі барометри»

Народні прикмети, пов'язані з квітковими рослинами

- Цвіте ліщина – час виставляти вулики на пасіку.
- Ранні бруньки на березі – на ранню весну.
- Барвінок щойно з-під снігу й одразу рясно зацвів – трави влітку буде багато.
- Вербка зацвіла, коли погода стояла ясна й тепла – літо буде тепле й щедre на мед.
- Розпустився дуб – пора сіяти горох.
- Рясно цвіте акація – на врожай картоплі.
- Соковито пахне м'ята – невдовзі буде дощ.

Зупинка «Зелена аптека»

Лікувальні властивості рослин

- Подорожник лікує садна, опіки, укуси комах.
- Чистотіл допомагає проти бородавок, подряпин.
- Валеріана, м'ята діють як заспокійливий засіб.
- Конвалія - проти серцевих захворювань.
- Береза - для лікування травної системи.
- Липа - потогінний засіб.
- Дуб, черемха, горіх – фітонциди цих рослин убивають шкідливі мікроорганізми.

Зупинка «Загадкова»

- Мають ці представники
Трійчастоскладні листки.
Зібрали квітки у головку – суцвіття.
Ці рослини кормові.
Їх запилюють джмелі.

(Конюшина)

- Плід яблуко, простий листок,
А суцвіття - щиток.
Такі сорти є різні:
Ранньостиглі, пізні.

(Яблуня)

- Напівкущ саджають люди,
Найкращий засіб від простуди,
Збірну кістянку має,
Світло полюбляє.

(Малина)

Такий злак відомий є:
Пшоно й віник нам дає!

(Просо)

Фарби, лаки, скло і мило
Виробляють із рослини,
Ще дає халву смачну
І олію запашну.

(Соняшник)

Зупинка «Цікавинка»

Здавна квіти символізують різні почуття людей.

Айстра – сум

Верес – самотність

Т

Дзвоники польові – вдячність

Мак – краса, молодість

Нарцис – гордість, самозакоханість

Пролісок – ніжність, вірність

Троянда – кохання

Волошки – простота

Гіацинт – біда

Первоцвіт – кохання, що минає

Конвалія – приховане кохання

Таким чином, букет квітів міг замінити людям листа чи звістку.

Зупинка «Народознавча»

Ось перед вами український віночок - символ – оберіг.

Одягали його дівчата з трьох років. А сплітала його мама, бо знала, що це не тільки краса, а й захисток здоров'я дитини, адже квіти, що входили до віночка, були дикорослими і в більшості – лікарськими.

Віночок складається із 12 квітів – оберегів – символів.

1. Деревій – нескінченність, довголіття.
2. Барвінок – символ життя.
3. Цвіт вишні, яблуні – материнська любов.
4. Калина – краса, дівоча врода.
5. Безсмертник – пам'ять роду.
6. Ромашка – доброта, ніжність.
7. Хміль – гнучкість і розум.
8. Мальва – символ найдорожчого. Любові до рідної землі, до народу.
9. Півонія – довголіття.
10. Любисток – любов.
11. Волошки – простота, скромність.
12. Мак – символ печалі й туги.

IV. Закріплення та узагальнення знань

- Яке значення в природі мають покритонасінні рослини?

Учні розбиваються на дві команди та складають схему на дошці «Значення покритонасінних матеріалу із роздаткового матеріалу».

Значення покритонасінних в природі:

- підвищення родючості ґрунту
- головна ланка ланцюгів живлення
- космічна роль
- газова роль
- участь в утворенні природних екосистем

Значення покритонасінних для людини:

- овочеві культури;
- олійні культури;
- плодово-ягідні культури;
- кормові;
- зернобобові;
- медоноси;
- технічні;
- лікарські;
- декоративні;
- отруйні

Обговорення проблемного питання, яке було поставлене на початку уроку.

Очікувані варіанти відповідей учнів:

- Що сприяє пануванню покритонасінних на нашій планеті?

Пануванню покритонасінних сприяє:

- потужний розвиток кореневої системи;
- велика площа листків, їхня різноманітність за формою дозволяють ефективно здійснювати фотосинтез;
- велика кількість поживних речовин, що утворюються, дозволяє рослині швидко рости;
- виникнення квітки і плода;
- широкі адаптації квітки і плода;
- розмноження насінням;
- утворення плода сприяє розселенню рослин тваринами;
- подвійне запліднення;
- різні типи судин для транспорту води й поживних речовин;
- утворення зав'язі, всередині якої знаходиться насінний зачаток — майбутня насінина;
- насіння захищене (покрите) стінками плоду;
- незалежність запліднення від водного середовища

6. Рефлексія

Учні чіпляють на дошці стікери з записами, що їм більше всього запам'яталось на уроці.

7. Домашнє завдання

1. Завдання для всього класу:

Опрацювати § 45 в підручнику;

Дати відповіді на запитання в кінці параграфу.

2. Для бажаючих:

Підготувати міні - проекти по темам: «Легенди про рослини», «Рослини – символи України»

Подорож країнами Фонетики, Орфоепії, Графіки й Орфографії*Конспект уроку-подорожі з української мови в 5-му класі*

*Федорчук Валентина Миколаївна,
вчитель української мови та літератури
комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ
ступенів №32 Вінницької міської ради»*

Мета: узагальнити, систематизувати знання учнів з фонетики, орфоепії, графіки, орфографії; розвивати вміння систематизувати вивчений матеріал; виховувати старанність у навчанні, любов до рідної мови.

Тип уроку: урок узагальнення й систематизації вивченого.

Хід уроку:**I. Організація класу****II. Оголошення теми й завдань уроку**

Учитель. Підсумковий урок ми проведемо у вигляді подорожі, де нас чекатимуть різні несподіванки та перешкоди. Щоб подолати їх, треба вміло використовувати вивчені правила.

III. Актуалізація опорних знань

1. Що вивчає фонетика, графіка, орфоепія?
2. Які букви мають подвійне звукове значення?
3. Пригадайте основні правила переносу слів.
4. Пригадайте вживання апострофа.
5. В яких випадках пишеться м'який знак?
6. У яких групах приголосних відбувається спрощення?

IV. Узагальнення й систематизація умінь і навичок

Вирушаючи в дорогу, візьмемо із собою здобуті знання. На нашому шляху перша серйозна перешкода.

1. Тенета помилок.

Щоб подолати цю перешкоду потрібно відредагувати текст. У зошиті запишіть: «Редагування тексту»

Текст для редагування

Словом можна вбити і ожевити, паранити і вилікувати, посіяти тривогу і безнадію, розсіяти сумнів і засмутити, виклекати посмішку і сльозу, надихнути на працю (В. Сухомлинський).

Подолати цю перешкоду нам допоміг...

2. Алфавітні хащі

На нашому шляху чергова перешкода. Подолати їх допоможуть активні мандрівники.

Вам треба знайти слова, які стоять не в алфавітному порядку:

- 1) альбом, груша, фарби, олівець, пензель;
- 2) апельсин, вишня, малина, груша, слива;
- 3) буряк, капуста, огірок, перець, помідор;
- 4) фіалка, волошка, кульбаба, пролісок, ромашка;
- 5) йорш, окунь, карась, сом, щука.

Отже, найуважнішими мандрівниками є...

3. Болото м'якого знака і Трясовина м'яких приголосних.

Щоб не затягнуло вас це болото, ви повинні проявити кмітливість.

Піднімайте праву руку, якщо дані слова в давальному відмінку пишуться з м'яким знаком.

Донька, бджілка, нянька, лялька, сопілка, жінка, футболка, ніченька, зірка, ненька, сонце.

Отже, найкмітливішими мандрівниками стали...

4. Кам'яна перешкода

Цю перешкоду подолують найерудованіші учні. Потрібно проаналізувати особливості кожної групи слів і назвати правила вживання апострофа.

- 1) Б'ють, п'є, м'ясо.
- 2) Бар'єр, матір'ю.
- 3) Роз'єднати, об'їхати.
- 4) Лук'ян, Лук'янівка.
- 5) Монтеск'є, миш'як.
- 6) Цвях, свято, верб'я, арф'яр.

Отже, наші ерудити допомогли нам подолати цю перешкоду...

5. Складний Міст наголосу

Щоб успішно пройти цей міст, необхідно виписати із казки слова, що відрізняються наголосом.

КАЗКА ПРО НАГОЛОС

Є значок маленький,
Йому наголос ім'я.
Міцно з ним пов'язана
Вся голосних сім'я.
Наголос – наш друг
І дуже добрий помічник.
Наголос – відомий,
Роблячи у слові чарівні свої
Стрибки.
Став над о – ворóна,
Перескочив – воронá.
Це не птах – конячка,

Має чорну масть вона.
 Якось перескочив
 Славнозвісний помічник.
 Замок, якщо схоче,
 Перетворить на замо́к.
 Звук під ним чіткий,
 Наприклад: килим, килимок.
 Іноді він грається
 Із нами залюбки,
 (Справжнє диво це було!) –
 І прислівник те́пло
 Став іменником те́плó!
 Пла́кати – плака́ти.
 Хто б без нього прочитав:
 це плакат чи плаче хтось?

Отже, слова, що відрізняються наголосом ми виписали.

6. Пороги подвоєння

Потрібно записати слова, вставляючи, де потрібно, пропущені букви.

Від...аль, роз...броїти, сон...ний, хвилин...ий, юн...ат, спец...ех, височен...ий,
 невблаган...ий, суд...я, стат...я, тін...ю, піч...ю, л...єш, вил...єш, зран...я,
 спросон...я, навман...я.

7. Іншомовні слова

Поясніть орфограми у поданих словах. Підніміть сигнальні картки: жовту, якщо букви *я, ю, є, ї* мають один звук, або блакитну, якщо вказані букви позначають два звуки.

Астрономія, біологія, теорія, емоції, Біблія, інформація, п'єдестал, інтер'ю, бар'єр.

8. Річка Милозвучність

Перепливати річку Милозвучність ми зможемо користуючись правилами милозвучності української мови. Спишіть вірш, розкриваючи дужки.

(У,в)чися, дитино, бо (в,у)читись треба!

(У,в)чися, голубко, бо розум не спить,

Хай серце(і,й) воля, (і,й) дух росте (у,в) силу,

Хай книжка розкрита любові навчить.

Отже, всі перепливли річку, а попереду нове випробування.

9. Рів спрощення

Пропуском через рів є правильно виконана творча робота.

Замініть виділені іменники прикметниками. Чи у всіх словах відбулося спрощення?

- 1) Графік, що складений на **тиждень**.
- 2) Перемога, що принесла **радість**.
- 3) Робота, яка дає **користь**.
- 4) Нарада, що пов'язана з **виїздом**.
- 5) Зустріч, що принесла **щастя**.

6) Людина, яка любить **хвастатись**.

7) Випадок, що трапляється **рідко**.

Отже, сім учнів правильно записали прикметники і допомогли подолати рів спрощення.

Ось і закінчилася наша подорож. Я думаю, що вам було цікаво, що разом ми узагальнили та систематизували здобуті знання з фонетики, орфоепії, графіки та орфографії.

V. Узагальнення, висновки

VI. Оцінювання

VII. Домашнє завдання

Вправа 430. Виконати тестові завдання.

Народна творчість з бабусиної скрині

Розробка заняття для гуртка "М'яка іграшка", основний рівень, III рік навчання

Добрянська Вікторія Володимирівна,
керівник гуртка «М'яка іграшка»
комунального закладу «Вінницький міський
палац дітей та юнацтва
імені Лялі Ратушиної»

Мета:

Навчальна – навчати послідовному виготовленню ляльки-мотанку, з'ясувати якими ляльками в дитинстві грались наші прабабусі.

Розвивальна – розвивати творчі здібності, уяву, фантазію, почуття смаку, гармонійне поєднання кольорів, дрібну моторику рук.

Виховна – виготовляючи власними руками ляльку, діти долучаються до багатовікової спадщини народу, вчать самостійно створювати прекрасне, що сприяє не тільки естетичному, але і всебічному розвитку.

Тип заняття: комбіноване

Обладнання: мультимедійна презентація, виставка «Народна та сучасна лялька-мотанка», виконавцями якої стали народна майстриня Ніколаєва Вікторія Володимирівна та вихованці гуртка «М'яка іграшка».

Матеріали: тканина – мішкovina, кольорові стрічки, штучні квіти, в'язальні та вишивальні (акрилові) нитки, х/б нитки №80-100, силіконовий клей.

Інструменти: ножиці, пістолет для склеювання деталей.

Хід заняття:

I. Організаційна частина

Вихованці об'єднуються в дві групи.

Правила для гуртківців:

- Кожна думка важлива.
- Думка кожного важлива і тому висловлюй її чітко!
- Ми одна команда і наша назва та девіз ...
- Робота кожного запорука успіху!

Керівник гуртка:Зверніть, будь-ласка увагу, у вас на столах лежать кольорові стрічки та квіточки, завданням для кожної групи є: зробити та «сплести» віночки.

II. Актуалізація опорних знань

Продовжить речення: *Лялька-мотанка* – це дитяча іграшка, традиційна народна іграшка, українська народна лялька. З давніх-давен у кожній родині була берегинею роду, зв'язком між поколіннями. Вона одна із найдревніших іграшок.

Лялька-мотанка – це символ єдності культури і традицій.

Запитання: *З якого матеріалу виготовлялись ляльки?* З давніх часів українці виготовляли іграшки, використовуючи різноманітні матеріали: полотно, льон, соломку, дерево, глину, тісто, сир та ін. такі ляльки не шкодили фізичному здоров'ю дитини й одночасно розвивали її духовний світ. Традиційна народна іграшка, зроблена з природного матеріалу руками матері чи бабусі, на перший погляд, проста і примітивна, але в ній є найголовніше – вона сповнена позитивною енергією, любов'ю, ніжністю і теплом. Така іграшка одночасно є посередником між старшим та молодшим поколіннями, між бабусею та онуками і втілює ідею оберугу.

Перегляд і обговорення виставки ляльок. (фото – майстер-клас «Виготовлення обрядової ляльки-мотанки» в Обласній центральній бібліотеці ім. Тімерязева).

III. Формування нових знань

Керівник гуртка: Пропоную розглянути різні види ляльок, які створювались на терені Поділля.

Запитання: *Що таке ляльки-«жованки»?* (їх називали «куклами») призначались для зовсім маленьких дітей – до одного року. Виготовляли їх таким чином: у шматок конопляного полотна клали пережований кусень хліба, часом додаючи трохи цукру, замотували його та міцно обв'язували ниткою. Іноді обв'язували одним з кінців цього ж шматка полотна. Таку «куклу» робила мати і давала її для смоктання, коли дитина плакала. Особливо часто «куклу» давали дітям в бідних сім'ях в голодні роки. Часом дитина засинала з нею.

Набуття практичних навиків створення вихованцями ляльки-«жованки» у групах.

Запитання: *Що таке лялька-«немовлята»?* їх робили у схожий спосіб, коли треба було заспокоїти, «забавити» дитину. Брала шматок тканини (однотонного світлого чи білого кольору), на середину клали згорнуту з різних клаптиків кульку або часом – картоплинку. зав'язували вузлом. Утворювалась «голівка» і «тулуб». Потім брали більший шматок тканини і загортали ним це «немовля». Від розміру тканини залежали розміри ляльки. Її можна було швидко зробити і швидко розібрати, коли не було в ній потреби. Така лялька переважно грала роль немовлят.

Набуття практичних навиків створення вихованцями ляльки-«немовля» у групах.

Керівник гуртка: Лялька-«малюк» – лялька, яка зображує дитину, загорнуту в

пелюшку. Виготовлялась для сюжетно-рольової гри, переважно у віці 3-5 років як відображення дитини. Має поширення сьогодні.

Лялька-«партнер» – лялька, яка зображує дорослу людину або ровесника дитини. Має риси обличчя, руки, ноги. Переважно зображає жінку чи дитину. Виготовлялась з тканини за порівняно складною технікою. Фактично у спрощеній формі подібна до поширених сьогодні іграшкових ляльок, на деякий час була витіснена імпортованими фабричними нетрадиційними ляльками.

В наш час завдячуючи роботі обласного центру народної творчості, обласного краєзнавчого музею, навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля у ВДПУ ім. М. Коцюбинського та КЗ «ВМ ПДЮ ім. Л.Ратушної», де працює відділ декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва і в нашому гуртку також, відроджується традиційна народна іграшка, а саме лялька–мотанка.

IV. Правила основ безпеки життєдіяльності

В нашій роботі сьогодні стануть у пригоді ножиці та пістолет для силіконового клею. Пам'ятаємо та іншим розповідаємо:

- ножиці з зімкнутими лезами лежать осторонь, зі сторони робочої руки, передаються іншим зімкнутими, кільцями вперед;
- пістолет знаходиться на підставці на серветці, брати можна тільки за ручку, під час роботи (нанесення клею) не відволікати працюючого, не передавати. Пам'ятаємо: пістолет ввімкнений в розетку, під час роботи гарячий. Після закінчення роботи пістолет повертаємо на підставку, вимкнувши попередньо кнопку вмикання, витягти штепсель з розетки.

V. Творча частина

Керівник гуртка: На Поділлі виявлено один з видів *обрядової ляльки–«солом'яники»*. Це пара з хлопця та дівчини із соломи, використовувались на Вінниччині як сімейний оберіг. Ми з вами вже зробили деякі види ляльок, пропонуємо створити таку пару і для нашої виставки на згадку про сьогоднішню зустріч.

Для роботи потрібно:

- смужку тканини для ручки;
- шматки тканини квадратної форми;
- нитки.

Послідовність виконання роботи:

- смужку тканини змотуємо в трубочку, формуємо ручку;
- з квадратних клаптиків тканини формуємо тулуб;
- з'єднуємо тулуб з ручками;
- з клаптиків тканини, що звисає формуємо штани та спідничку;

- в тому місці де з'єднуються дві ручки примотуємо зроблений з ниток (краще червоного кольору) «кутасик», що символізує кохання молодят та їхню майбутню дитинку;
- прикрашаємо наречених, парубку робимо волосся з ниток, на молоду вдягаємо віночок з стрічками.

VI. Підведення підсумків

Вихованці аналізують зроблену роботу, які були складності, як їх подолали. Розповідають яку нову цікаву інформацію отримали під час заняття, чи сподобалось брати участь у такому заході.

Керівник гуртка – На цьому наше заняття сьогодні завершено. До нових зустрічей! Дякую за увагу!

Одяг, шкідливий для здоров'я
Виховний захід

*Мазай Тетяна Іванівна,
вчитель трудового навчання комунального закладу
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №32 ВМР»,
Спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
вчитель-методист*

Здоров'я – найцінніший скарб. Бути здоровим, фізично повноцінним – це щастя. Формування здорового способу життя – одна з найголовніших тем виховання юної особистості. Адже здорове молоде покоління є запорукою здорового суспільства нашої країни.

Превентивне виховання – це профілактика потраплянь дітей у ситуації, що можуть створити небезпеку їхньому здоров'ю та життю. За останніми даними соціологічних досліджень спостерігається неприємна тенденція збільшення відсотку хворих дітей, що ми, як вчителі, спостерігаємо в «листочках здоров'я» кожного класу.

Значно помолодшали хронічні хвороби, які традиційно вважалися хворобами більш дорослого населення. Б'ють на сполох гінекологи, адже все більше молодих жінок не здатні завагітніти і виносити дитину. Криком кричать військкомати, - майже 50% юнаків не придатні до військової служби за станом здоров'я. І так у кожній галузі.

Профілактика поширення захворювань серед учнівської молоді є невід'ємною складовою процесу виховання в навчальних закладах. Ставлення вчителів до такої профілактичної роботи має деякі розбіжності і думки. Панує думка, що тема здоров'я дітей є прерогативою батьків, держави, медичних закладів, вчителів предметів «фізичне виховання» та «основи безпеки життєдіяльності». Чи долучаються вчителі трудового навчання до формування здорового способу життя дітей? Безперечно! Згідно навчальних програм з предметів «Трудове навчання» та «Технології», затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804 визначені основні 10 компетентностей, серед яких пункт під назвою «Екологічна грамотність і здорове життя». Цей пункт передбачає уміння учнів вирізняти негативний вплив штучних матеріалів та володіти прийомами їх безпечного застосування, шкідливий вплив фарбових матеріалів на здоров'я людини, дбати про одяг, взуття та дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог при їх використанні, розпізнавати маркування матеріалів, критично ставитись до інформації про товари для збереження власного здоров'я, ознайомлюватись з заходами попередження травматизму.

На уроках трудового навчання діти знайомляться з таким розділом, як матеріалознавство, де вивчають різні види волокон та їх вплив на організм людини, вивчають різні види одягу, їх класифікацію

Із давніх-давен людині притаманне бажання прикрашати своє тіло. Культура здоров'я – невід'ємна складова загальної культури людини. Важливим аспектом цієї культури є ваш особистий одяг. Брудна, неохайна людина викликає відчуття бридливості. Тому одяг має бути гарним та чистим, зручним. Чистота одягу виконує не тільки естетичну функцію, а ще охороняє нас від багатьох інфекційних хвороб:

захворювання на глисти, коросту, педикульоз, лишай, грип, гепатит та інші інфекції. Ніхто з нас не застрахований від контакту з хворими людьми під час відвідування масових заходів чи при перебуванні в громадському транспорті. Тому одяг потрібно регулярно прати та прасувати.

Слід ще звернути увагу на те, що деякі матеріали, з яких виготовляють одяг, можуть викликати алергію, алергічний дерматит. Тому вибирати одяг потрібно ретельно, враховувати властивості свого організму.

Відправляючись до школи, краще одягнутися скромно, у зручний, що не заважає рухам, і охайний одяг. Звичка постійно піклуватися про акуратність зовнішнього вигляду звичайно зберігається на довгі роки.

Для дітей підліткового віку притаманне прагнення виділитися з-посеред інших не тільки поведінкою, але й манерою одягатися. Іноді ми спостерігаємо не тільки недоречність вбрання, але й його шкідливість. Слід завжди пам'ятати давнє прислів'я, яке гласить, що зустрічають по одягу, а проводжають за розумом.

Пригадаємо відомості про види і призначення одягу:

- побутовий; - робочий; - формений.

Для кожного виду одягу використовують відповідні матеріали (вчитель демонструє види матеріалів, з яких виготовляють одяг, зупиняється на тих, які не бажано використовувати при виготовленні виробів).

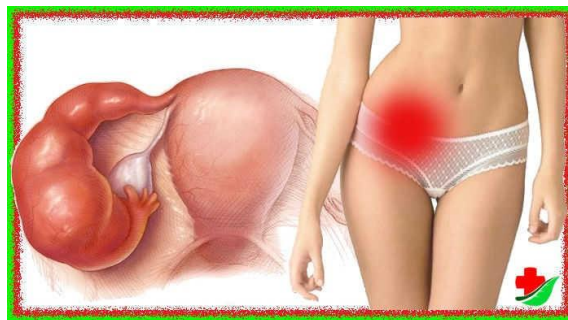
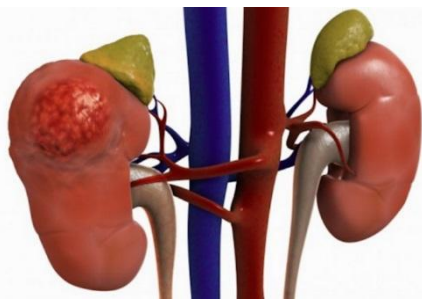
Одяг має захищати від погодних умов, комах та недоброчесних поглядів та одночасно рекомендувати нас оточуючим з найкращого боку. Зробимо невеликий екскурс у минуле.

На межі 18-19 століть під впливом розкопок в Помпеях Європу буквально перевернуло до античності, що привело до «голої моди». Дами одягнулись у тонкі туніки з глибоким декольте та короткими рукавами, щільно притиснули лінію грудей. Білизну залишали вдома, задля ефекту драпірування вбрання замочували, після чого виходили на вулицю. Недивно, що смертність від запалення легенів у ті роки була досить високою.

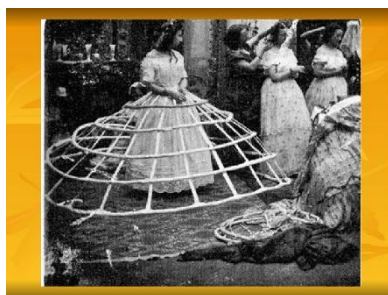
Сучасні модниці недалеко втекли від «голої моди», вкоротивши куртки, джемperi, спідниці та суттєво знизивши лінію талії на брюках (оголився пуп, поперек та крижі). Тривожить те, що так одягнені діти і в холодну пору року.

Навіть при температурі 12-15 °С тепла виникає переохолодження внутрішніх органів, що може призвести до пієлонефриту (захворювання нирок), циститу (захворювання січового міхура), радикуліту та запаленню придатків, а це прямий шлях до безпліддя.

Мода буває дуже нерозумною в своєму бажанні одягнути жінку – іноді одяг стає таким незручним, довгим та важким, що можливе виникнення хвороб, травмування й іноді смерті.

В першій половині 19 століття поля дамських шляп були такими широкими, що звисали на очі. Подоли спідниць були такими важкими та довгими, що дамам доводилося з великим трудом пересуватися. Вбрання важило майже 20-30 кг, що призводило до травмувань хребта. Ще це викликало м'язову слабкість та нервові захворювання. Королева Вікторія постійно страждала на вивихи гомілок, коли наступала на поділ власної сукні.

Технічний прогрес погіршив ситуацію: наприкінці 19 століття причиною багатьох аварій ставали довгі спідниці перших велосипедисток. В 1927 році із-за

довгого кашне загинула американська танцівниця Айседора Дункан, дружина російського поета Сергія Єсеніна. Один кінець кашне потрапив в колесо автомобіля, що призвело до перелому хребта і розриву сонної артерії.

Особливу увагу потрібно приділяти одягу, коли ви відвідуєте місця з великим накопиченням людей (концерти, кінотеатри, стадіони та ін.), тому що при виникненні надзвичайних ситуацій, паніці важливо бути одягнутим в недовгий, неширокий одяг, щоб уникнути зачеплень.

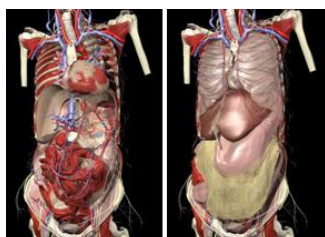

Недаремно робітники метрополітену завжди попереджають людей піднімати подоли

одягу при проходженні ескалатора. Останнім часом стало модним на рок-концертах не просто танцювати, а виконувати такий собі небезпечний танок, як «мош». Суть «мошу» полягає в тому, що заведені важкою музикою підлітки скачуть в різних напрямках, зіскакують зі сцени на людей, кружляють з великою швидкістю. Важливо бути одягнутим відповідно, щоб уникнути травмування.

Безперечно, що в дуже щільному одязі органи нашого організму не можуть функціонувати повноцінно. Найбільш стиснута деталь жіночого гардеробу – це корсетні вироби, які ввійшли в моду ще у 14-му столітті. Ще при правлінні Катерини Медичі об'єм талії заковували в корсет так щільно, що дами не мали можливості вільно дихати, також травмувався жіночий хребет, що призводило до деформації ребер та внутрішніх органів.

Корсет і зараз присутній у нашому житті. В сучасному гардеробі це бюстгальтери, занадто щільні пояси і труси, що широко рекламуються телемагазинами. Такі конструкції травмують хребет, призводять до порушення статури, погіршують кровообіг, подразнюють шкіру і навіть можуть призвести до раку грудей.

Сучасні джинси прямого відношення до корсетів не мають, але занадто вузькі брюки з заниженою талією порушують кровообіг в тазовій області, викликають дисфункцію нерву над гомілкової

кісткою, що супроводжується онімінням шкіри, слабкістю та болем в районі талії.

Багато сучасних дівчат думають, що носіння спеціальних трусів, корсетів чи легенів, що занадто облягають, роблять їх більш стрункими та допомагають схуднути. Це – міф. Підтримання стрункої фігури - це тільки здорове збалансоване харчування та заняття спортом, чарівних засобів не існує.

Слово «білизна» говорить само за себе – воно має бути бездоганно чистим. Її головна функція – гігієнічна. Дами минулого довгий час не користувалися трусами, а деякі сучасні красуні знову намагаються їх звести до мінімуму. При цьому медики зробили висновок, що сучасні стрінги і танга більш шкідливі, чим відсутність білизни. Постійний дискомфорт та натирання, відсутність тепла приносять велику шкоду статевим органам.

Дуже небезпечними для здоров'я можуть стати звичайні купальники та плавки. Часто можна спостерігати в пляжний сезон людей, які в цьому виду одягу знаходяться не тільки біля водойм, а й відвідують їдальні, курортні масові заходи. На купальних виробках завжди залишаються частинки водоростей, піску, і що особливо небезпечно – мікроорганізми грибкових захворювань. Крім того, знаходження в мокрому купальнику чи плавках тривалий термін призводить до переохолодження статевих органів та січового міхура. Тому, після купання у відкритих водоймах потрібно прийняти душ, переодягнутись у чистий сухий одяг, купальні речі – випрати.

Остання велика помилка моди – небезпечно високі каблуки. Вони прийшли до нас у 17-му столітті, місцем їх народження вважається Іспанія. Дами носили такі високі підбори, що не могли ходити без допомоги палиці або кавалера. З часом форма підборів змінювалася багато разів, поки в 1950 році італійський модельєр Сальваторе Феррагамо не винайшов знамениту шпильку.

В сучасному світі навряд чи знайдеться жінка, в гардеробі якої не було б шпильки. Але годиться вона тільки на святкові заходи і не на великий термін носіння. Кожного дня ходити на підборах вищих за 5 см медики не рекомендують: крім звичайного травматизму це загрожує деформацією хребта і стопи, зменшує приток крові до голови, зміщує внутрішні органи, викликає деформацію судин на ногах, що призводить до тромбозу та варікозу.

Слід звернути увагу і на таке взуття, як кросівки. Це спортивне взуття, яке не

призначене для постійного носіння. Деформується стопа, що призводить до плоскостопості, артрозу нижніх кінцівок. Також недопустимо носити взуття розміром.

носіння.

суглобів

не за

Який же вихід з небезпечного для здоров'я положення у модниць і модників може бути? Вибирати одяг з почуттям міри, враховувати гігієну, естетику та здоровий глузд. Будьте завжди модними, гарними і здоровими!

Вільна трибуна, або декілька слів про важливість ораторського мистецтва

Нарешті! 17 квітня 2018 року відбувся І Риторичний турнір для старшокласників м. Вінниці.

14 учасників – це 14 джерел позитивної енергії, цікавих тем, мудрих думок. Схвилювані й зібрані, усміхнені й серйозні, щирі й відверті, як діти, і водночас мудрі, наче дорослі, – такими запам'яталися учасники І Риторичного турніру! Слова безмежної вдячності всім: Катерині Панімаш (Гуманітарна гімназія №1), Юлії Смірновій (ЗЗСО №3), Анастасії Кожевніковій (ЗЗСО №4), Юлії Іщенко (НВК №7), Олександрі Левченку (ЗЗСО №9), Ользі Захарчук (ЗЗСО №12), Олександрі Мукомелу (ЗЗСО №18), Людмилі Гончарук (ЗЗСО №19), Яні Москалик (ЗЗСО №27), Аліні Ус (НВК №29), Назарію Даревичу (НВК №30), Юлії Рімші (ЗЗСО №31), Наталії Вареник (ЗЗСО №35), Анастасії Галушко (ВТЛ) та педагогам, які допомагали нашим учасникам у підготовці до виступів.

Особливо вітаємо переможців: Сашка Левченка – «Володаря Гран-прі» та Юлю Рімшу – володаря «Призу симпатій аудиторії»!

Дякуємо нашим слухачам за уважну й зацікавлену тишу, щедрі посмішки та гарячі оплески.

Високо оцінило майстерність юних промовців наше журі: доцент кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету Холковська Ірина Леонідівна, начальник відділу виховання та позашкільної роботи Департаменту освіти Вінницької міської ради Кравець Ірина Миколаївна, голова ГО «Центр Поділля-Соціум» Проценко Сергій Іванович, журналіст телеканалу «ВІТА» Микитенко Марина Леонідівна, член ГО «Крок назустріч», генератор креативних ідей та справжній фотохудожник Катерина Литовко.

Отож, І Риторичний турнір відбувся! І всі присутні одностайні в одному: свято вдумливого, щирого, переконливого живого слова варто того, аби стати щорічною традицією!

І наостанок. До Вашої уваги притча, що склала основу виступу Сашка Левченка. Є про що поміркувати, чи не так?

Які люди живуть у містечку?

Якось сидів дідусь при дорозі, що вела до невеличкого містечка. Перехожий юнак звернувся до нього: «Я ніколи не був у цьому містечку. Які люди тут живуть?» Старий відповів запитанням: «А які люди були у тому місті, з якого ти прийшов?» – «Це були злі та нахабні люди! Тому я й подався звідти». – «Тут ти зустрінеш точнісінько таких», – відповів йому старий.

Через деякий час до дідуса наблизився ще один подорожуючий: «Скажіть мені, будь ласка, які люди живуть у цьому містечку?» Старий знову запитав: «А як поводитися люди в тому містечку, з якого ти прийшов?» – «Це були добрі, щирі душі! У мене там залишилося багато друзів, було дуже важко розлучатися з ними». – «Ти й тут знайдеш гарних людей!» – відповів дідусь.

Неподалік чоловік напував коня й чув обидві відповіді старого. Коли другий юнак відійшов, чоловік здивовано запитав, чому відповіді дідуса були настільки різними. «Сину мій, КОЖЕН НОСИТЬ У СЕРЦІ СВІЙ СВІТ! Той, хто в минулому не знайшов нічого гарного в тих краях, звідки прийшов, тут теж нічого доброго не знайде. А той, у кого були друзі в його місті, і тут знайде щирих та відданих друзів. НАС ОТОЧУЮТЬ ТАКІ ЛЮДИ, ЯКИХ МИ ШУКАЄМО!"

Хай на вашому життєвому шляху зустрічаються добрі люди!

Далі буде...

*Рубрику веде
методист з навчальних дисциплін
Дрозд Т.М.*

Відповідальні за випуск:

Яценко О.В. – Директор Департаменту освіти Вінницької міської ради
Москальчук Н.І. – завідувач комунальної установи «Міський методичний кабінет»

Редакційна колегія:

Дрозд Т.М. – методист навчальних дисциплін
Зима Л.Т. – методист з початкового навчання
Косолапова О.В. – методист з навчальних дисциплін
Любчак І.О. – методист з навчальних дисциплін
Півторак А.А. – методист з навчальних дисциплін
Побережна І.О. – методист з навчальних дисциплін
Токар О.В. – методист з навчальних дисциплін

Комп'ютерна верстка:

Нарольська К.В. – методист з бібліотечних фондів